

ΤΥΧΕΡΗ ΧΩΡΑ;

ΜΙΑ ΜΙΚΡΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ ΣΤΗΝ ΟΧΙ ΚΑΙ ΤΟΣΟ ΕΥΗΜΕΡΟΥΣΑ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

γράφει
Αντώνης
Αμπανδονίσης

ampandonis@gmail.com

Depression! There's always been a depression in Australia as far back as I can remember. I was walking the country looking for work from the end of the First World War until the start of the Second, till 1939! A bush worker remembers

Η Αυστραλία τα κατάφερε να αποφύγει την διεθνή οικονομική κρίση το 2008, παραμένοντας μια χώρα χωρίς ύφεση. Αλλά το αποτέλεσμα της οικονομικής επιτυχίας είναι ένα εξαιρετικά υψηλό κόστος ζωής. Το δείχνουν τα..... λεμόνια. Σε ένα χωριό, όχι μακριά, από καλλιέργειες λεμονιών, έχουν 1,70 ευρώ. 'Οχι το κιλό. 'Οχι τα δύο. Το...ένα!

«Πώς είναι δυνατόν να ζήσει, να φάει κανείς σε αυτή τη χώρα;» ρώτησε η ανταποκρίτρια του BBC της Αυστραλούς γονείς της. «Αγάπη μου, ρίξε μια ματιά γύρω σου. Ο κόσμος εδώ έχει λεφτά. Ζούμε σε μια απίστευτα πλούσια χώρα», απάντησε στην ανταποκρίτρια του BBC Μάντλιν Μόρις ο πατέρας της.

Και φαινομενικά έχει δίκιο. Τα τελευταία 12 χρόνια, η Αυστραλία έχει αλλάξει. «Ήταν πάντα μια τυχερή χώρα, ευλογημένη με γόνιμη γη, πολλή λιακάδα και πολλούς φυσικούς πόρους. Τώρα είναι ακόμη πιο τυχερή. Ο κόσμος είναι πλούσιος, πολύ πλούσιος. Τόσο πλούσιος που κανείς δεν έχει πρόβλημα να πληρώσει για ένα λεμόνι όσα λεφτά βγάζουν οι γείτονές τους στην Ασία την ημέρα», γράφει η Μόρις.

Όμως ήταν πάντα έτσι τα πράγματα; Ας πάμε πίσω στο χρόνο για να δούμε ορισμένες πτυχές της οικονομικής ζωής εδώ στην Αυστραλία κατά το παρελθόν. Ορισμένοι υποστηρίζουν, (όχι όλοι βέβαια), ότι η ιστορία του οικονομικού κραχ του 1929 επαναλαμβάνεται με διαφορετικό τρόπο.

Ο όρος οικονομική κρίση χρησιμοποιείται επανειλημμένως στις μέρες μας. Κοινωνικές επιπτώσεις όπως ανεργία, κλείσιμο επιχειρήσεων, μείωση μισθών, ακόμα και εγκληματικότητα θεωρείται ότι είναι αποτέλεσμα της οικονομικής κρίσης. Μια γρήγορη ανασκόπηση των γεγονότων της εποχής εκείνης θα βοηθήσει να γίνουν οι απαραίτητες συγκρίσεις. Η προπολεμική

Αυστραλία (πριν τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο), όπως λει ο ιστορικός Μιχάλης Τσουνής, δεν ήταν φιλόξενη χώρα. Υπήρχε μια στασιμότητα της οικονομίας από το 1890 και έπειτα, τα δημόσια χρέη στους Άγγλους τοκογλύφους έπνιγαν τη χώρα, υπήρχε μεγάλη ανεργία και συγνή εκμετάλλευση των εργατών. Μεσολάβησε και ο Α' Παγκόσμιος Πόλεμος και η μεγάλη κρίση του 1929-1932 και έτσι το να ορθοποδήσει η οικονομία της ήταν κάτι πάρα πολύ δύσκολο.

Με το τέλος του Α' Παγκόσμιου πολέμου ο κόσμος διέρχεται μια σύντομη περίοδο οικονομικής κρίσης η οποία όμως γρήγορα ξεπερνιέται. Γύρω στο 1921 παρατηρείται μια ανάκαμψη στις οικονομίες των χωρών, οι οποίες στρέφονται προς τη μαζική παραγωγή. Ο κόσμος ταλαιπωρημένος από τα δεινά του πολέμου, προσπαθεί να γευθεί τα αγαθά της ειρήνης, αγοράζοντας όλο και περισσότερα καταναλωτικά αγαθά. Η τάση αυτή παρουσιάζεται με ιδιαίτερη ένταση στις Ηνωμένες Πολιτείες. Οι Αμερικανοί επιχειρηματίες κερδίζουν τεράστια ποσά, τα οποία, εν μέρει, δανείζουν στις ευρωπαϊκές χώρες (κυρίως στην Γερμανία και την Αγγλία), για να αποκομίσουν και νέα κέρδη. Χάρη στο αμερικανικό χρήμα η Ευρώπη γνωρίζει ανάμεσα στο 1923-29 μεγάλη ευημερία.

Όμως η ευημερία αυτή είναι ασταθής. Είναι πολύ δύσκολο να βρεθούν πελάτες για να αγοράσουν την τεράστια ποσότητα των βιομηχανικών προϊόντων. Οι αγρότες πωλούν φθηνά έχοντας έτσι λίγα χρήματα για αγορές και αντίστοιχα οι αυξήσεις των μισθών δεν ακολουθεί την αντίστοιχη αύξηση της παραγωγής.

Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να μην μπορούν να απορροφηθούν τα παραγόμενα προϊόντα, των οποίων μάλιστα οι τιμές συνεχώς ανεβαίνουν.

Για τους Αυστραλούς η στάσιμη οικονομία είχε μειώσει την οικονομική δραστηριότητα και επομένως φορολογικά έσοδα. Εντούτοις, οι υποχρεώσεις χρέους και του κράτους και των ομοσπονδιακών κυβερνήσεων παρέμεναν οι ίδιες. Η Αυστραλία ήταν σε σοβαρό κίνδυνο, μιας και το εξωτερικό χρέος της που ήταν συ-

σσωρευμένο κατά τη διάρκεια του σχετικού παροξυσμού ευημερίας είχε μεγαλώσει επικίνδυνα.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΚΡΙΣΗ ΤΟΥ 1929-1932.

Στις 22 Οκτωβρίου 1929, σε μια Αμερική ευημερούσα, που πίστευε ότι έχει βρει τον εύκολο κέρδος, ξεσπά η μεγάλη κρίση. Ενώ μέχρι τότε η αξία των βιομηχανικών μετοχών αυξανόταν συνεχώς, οικονομικοί κύκλοι που φοβούνται μια ξαφνική πτώση των τιμών των μετοχών, αρχίζουν να πωλούν. Από εκείνη την ημέρα μεγάλος αριθμός Αμερικανών ρευστοποιεί τις μετοχές του για να τις τοποθετήσει αλλού, ελπίζοντας να κερδίσει περισσότερα.

Αμέσως η τιμή των μετοχών αρχίζει να πέφτει κατακόρυφα και ένας αληθινός πανικός δημιουργείται στο χρηματιστήριο. Οι επιχειρήσεις που δεν μπορούν πια να διαθέσουν τα προϊόντα τους και τα βλέπουν να συσσωρεύονται σε στοκ, αναγκάζονται να ρίξουν τις τιμές. Πολλές χρεοκοπούν. Οι εργάτες απολύονται ή εισπράττουν μειωμένες αμοιβές, πράγμα που επιδεινώνει την οικονομική κρίση, γιατί με την σειρά τους, δεν μπορούν να αγοράσουν. Στα μέσα του 1930 όλη η αμερικανική οικονομία έχει παραλύσει.

Από τις Ηνωμένες Πολιτείες η κρίση επεκτείνεται σε ολόκληρο τον κόσμο. Οι αμερικανικές τράπεζες που είχαν δανείσει χρήματα στις άλλες χώρες, επιδιώκουν να επαναπατήσουν τα κεφάλαια τους για να αντιμετωπίσουν τις οικονομικές τους δυσκολίες.

Η παράλυση της οικονομίας αφαιρεί από τις πλούσιες χώρες τα χρήματα με τα οποία αγόραζαν τα προϊόντα των αγροτικών χωρών. Έτσι ο Καναδάς δεν μπορεί πια να πουλήσει το σιτάρι του, η Αυστραλία το μαλλί της, η Βραζιλία τον καφέ της. Επειδή δεν υπάρχουν αγοραστές, οι τιμές αυτών

των προϊόντων πέφτουν και έτσι οι χώρες αυτές χάνουν την κύρια πηγή εσόδων τους.

Η Μεγάλη Κρίση, 1929 - 1932 (Great Depression) ήταν μια περίοδος μεγάλης δοκιμασίας για το λαό της Αυστραλίας. Άρχισε ταυτόχρονα με την κατάρρευση του Χρηματιστηρίου της Νέας Υόρκης, αλλά υπήρχαν και άλλοι παράγοντες που οδήγησαν επίσης στην Κρίση. Βασικά ήταν:

- 1) πτώση στις τιμές εξαγωγών και στις πωλήσεις,
- 2) πτώση στα εξωτερικά δάνεια και κρατικές δαπάνες και
- 3) πτώση στις κατασκευές.

Μέχρι τα μέσα του 1932, σχεδόν 32% των Αυστραλών ήταν άνεργοι ένα από τα υψηλότερα ποσοστά στον κόσμο. Ο αντίκτυπος της Κρίσης στην αυστραλιανή κοινωνία ήταν καταστρεπτική. Χωρίς εργασία και σταθερό εισόδημα, πολλοί άνθρωποι έχασαν τα σπίτια τους. Αναγκάστηκαν να ζήσουν σε προσωρινά καταφύγια χωρίς θέρμανση ή υγιεινή. Μερικοί πατέρες εγκατέλειψαν τις οικογένειές τους ή άρχισαν να πίνουν. Παιδιά της εργατικής τάξης άρχισαν να φεύγουν απ' το σχολείο σε ηλικία 13 ή 14 χρονών. Πολλές γυναίκες εργάστηκαν σε στοιχειώδεις εργασίες καθώς επίσης φρόντιζαν τα παιδιά και τα σπίτια τους μόνες τους. Το διάστημα πριν την Κρίση, η Αυστραλιανή Κυβέρνηση δεν είχε κεντρικό πρόγραμμα ανεργίας. Εκτός από φιλανθρωπικά ιδρύματα και μερικές ιδιωτικές οργανώσεις, οι φτωχοί άνθρωποι έπρεπε να στηριχθούν σε προγράμματα απασχόλησης και προγράμματα δημόσιων έργων. Η οικονομία άρχισε να βελτιώνεται το 1932 αλλά, σε πολλές περιπτώσεις, η ζημιά στις οικογένειες δεν μπορούσε να αποκατασταθεί. Κατά τη διάρκεια της Μεγάλης Οικονομικής Κρίσης, αναδείχτηκε ο ζωτικής σημασίας ρόλος των αυστραλιανών φιλανθρωπικών ιδρυμάτων και εθελοντών.

Και βέβαια, ως τμήμα της Βρετανικής αυτοκρατορίας η οικονομία της Αυστραλίας συνδέθηκε περίπλοκα με αυτήν και σαν αποτέλεσμα είχε, η οικονομική ανάκαμψη της Αυστραλίας, να είναι τόσο αργή έναντι άλλων προηγμένων οικονομιών.

Καλό είναι να τα θυμόμαστε όλα αυτά γιατί και τώρα όπως και τότε η οικονομία της Αυστραλίας μπορεί να μην εξαρτάται από την Αγγλία αλλά εξαρτάται από άλλες πλέον παγκόσμιες δυνάμεις που είναι στο προσκήνιο.